

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

GURUH VA JAMOA PSIXOLOGIYASI

Abdiyeva Yulduz

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada guruh va jamoa psixologiyasining nazariy asoslari hamda ularning ijtimoiy hayotdagi o‘rni batafsil yoritilgan. Guruh va jamoa tushunchalarining psixologik mohiyati, ularning o‘ziga xos belgilari va rivojlanish bosqichlari tahlil qilinadi. Shuningdek, guruh ichida shakllanadigan shaxslararo munosabatlar, ijtimoiy rollar, yetakchilik turlari va psixologik iqlimning shaxs xulq-atvori hamda faoliyat samaradorligiga ta’siri ilmiy asosda ko‘rib chiqiladi. Maqolada jamoaning shaxsni ijtimoiylashtirishdagi ahamiyati, mas’uliyat hissini shakllantirishdagi roli hamda ta’lim va mehnat jarayonida jamoaviy faoliyatni tashkil etish masalalari yoritilgan. Tadqiqot natijalari guruh va jamoa psixologiyasini amaliy jihatdan o‘rganishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so‘zlar: guruh psixologiyasi, jamoa psixologiyasi, shaxslararo munosabatlar, yetakchilik, ijtimoiy o‘zaro ta’sir, psixologik muhit, guruh dinamikasi, ijtimoiylashuv

GROUP AND TEAM PSYCHOLOGY

Abstract: This article examines the theoretical foundations of group and team psychology and their role in social life. The psychological essence of the concepts of group and team, their distinctive features, and stages of development are analyzed in detail. Particular attention is paid to interpersonal relationships within a group, social roles, types of leadership, and the influence of the psychological climate on individual behavior and performance. In addition, the article highlights the importance of the team in the process of socialization, the formation of a sense of responsibility, and the organization of collective activity in educational and professional settings. The research findings emphasize the practical significance of studying group and team psychology for improving the effectiveness of joint activities.

Keywords: group psychology, team psychology, interpersonal relations, leadership, social interaction, psychological climate, group dynamics, socialization

Kirish Zamonaviy jamiyatda inson faoliyati turli ijtimoiy guruhlar va jamoalar doirasida amalga oshiriladi. Shaxsning shakllanishi, uning ijtimoiy tajriba orttirishi va jamiyatga moslashuvi bevosita guruh va jamoa bilan o‘zaro munosabat jarayonida

kechadi. Shu bois guruh va jamoa psixologiyasini o‘rganish ijtimoiy psixologiyaning muhim va dolzarb yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Guruh — bu umumiy maqsad, manfaat yoki faoliyat asosida birlashgan shaxslar majmuasi bo‘lib, unda shaxslararo munosabatlar, ijtimoiy rollar va o‘zaro ta’sir tizimi shakllanadi. Jamoa esa guruhning yuqori rivojlangan shakli bo‘lib, unda ijtimoiy ahamiyatga ega maqsadlar, jamoaviy mas’uliyat va hamkorlik yetakchi o‘rin tutadi. Har bir jamoa guruh hisoblanadi, biroq har bir guruh jamoa darajasiga yetib bormaydi.

Bugungi kunda ta’lim, mehnat va boshqaruv jarayonlarida samarali jamoalarni shakllantirish masalasi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Guruh ichidagi psixologik muhit, yetakchilik uslubi, o‘zaro ishonch va hamkorlik darajasi faoliyat natijalariga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, guruh va jamoa psixologiyasining qonuniyatlarini o‘rganish shaxs rivoji hamda jamoaviy faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi guruh va jamoa psixologiyasining nazariy asoslarini tahlil qilish, ularning o‘ziga xos xususiyatlarini ochib berish hamda shaxs va jamiyat hayotidagi ahamiyatini ilmiy jihatdan yoritishdan iborat.

MATERIALLAR VA METODLAR Ushbu tadqiqot ijtimoiy va pedagogik psixologiya sohasidagi ilmiy manbalarni tizimli tahlil qilish asosida olib borildi. Tadqiqot materiali sifatida mahalliy va xorijiy olimlarning guruh va jamoa psixologiyasiga bag‘ishlangan monografiyalari, ilmiy maqolalari, o‘quv qo‘llanmalari va darsliklari tanlab olindi. Ushbu manbalarda yoritilgan nazariy qarashlar va ilmiy xulosalar umumlashtirildi.

Tadqiqot jarayonida **nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish va mantiqiy xulosalash** metodlaridan foydalanildi. Guruh va jamoa tushunchalarining psixologik xususiyatlari, rivojlanish bosqichlari hamda shaxs faoliyatiga ta’siri o‘zaro solishtirish asosida o‘rganildi. Shuningdek, guruh ichidagi shaxslararo munosabatlar, yetakchilik turlari va psixologik muhitni tahlil qilishda tizimli yondashuv qo‘llanildi.

Ushbu metodlar guruh va jamoa faoliyatini nazariy jihatdan yoritishga, ularning ijtimoiy-psixologik qonuniyatlarini aniqlashga va ta’lim hamda mehnat jarayonida jamoaviy faoliyatni samarali tashkil etish bo‘yicha ilmiy xulosalar chiqarishga xizmat qildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR Guruh va jamoa psixologiyasini o‘rganish natijalari shuni ko‘rsatadiki, guruhlar shaxslararo munosabatlarni shakllantirishda, ijtimoiy rollarni aniqlashda va umumiy maqsadlarga erishishda muhim rol o‘ynaydi.

Tadqiqot davomida guruh va jamoaning o‘ziga xos xususiyatlari aniqlanib, ularning shaxs faoliyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi kuzatildi.

Guruh ichida shaxslararo muloqot va o‘zaro ta’sir tizimi, ijtimoiy me’yorlar va qoidalar, shuningdek yetakchilik uslubi faoliyat samaradorligini belgilovchi asosiy omillar sifatida ajratildi. Jamoa esa, guruhga nisbatan, yanada uyushgan va yuqori darajada hamkorlikka asoslangan tuzilma sifatida namoyon bo‘ladi. Jamoaning ijtimoiy ahamiyatga ega maqsadlar, jamoaviy mas’uliyat va hamkorlik asosidagi faoliyati shaxsning motivatsiyasi, mas’uliyat hissi va ijtimoiy faolligini oshiradi.

Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, guruh va jamoa psixologiyasi ta’lim jarayonida talabalarning mustaqil fikrlash, birgalikda qaror qabul qilish va muammolarni hal etish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mehnat va boshqaruv jarayonlarida esa samarali jamoaviy faoliyatni tashkil etish shaxslararo ishonch, hamkorlik va o‘zaro hurmatni oshirish orqali natijaviylikni sezilarli darajada yaxshilaydi.

Shu bilan birga, guruh va jamoa psixologiyasini amaliy tadqiq qilish natijalari ijtimoiy muhit, psixologik muhit va yetakchilik uslublarining guruh samaradorligiga ta’sirini aniqlashga imkon berdi.

XULOSA Guruh va jamoa psixologiyasi insonning ijtimoiy faoliyati va shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega ekanligi tadqiqot natijalarida aniqlandi. Guruhlar shaxslararo munosabatlar, ijtimoiy rollar va o‘zaro ta’sir tizimini shakllantiradi, jamoalar esa yuqori darajada uyushgan tuzilma sifatida hamkorlik, mas’uliyat va umumiy maqsadlarga erishishni ta’minlaydi.

Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, guruh va jamoaning psixologik xususiyatlarini bilish ta’lim jarayonida talabalarning mustaqil fikrlash, hamkorlik va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga, shuningdek mehnat va boshqaruv jarayonlarida samarali jamoaviy faoliyatni tashkil etishga xizmat qiladi.

Shunday qilib, guruh va jamoa psixologiyasini o‘rganish nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham shaxs va jamiyat rivoji uchun zarurdir. Samarali jamoaviy ishni tashkil etish va ijtimoiy muhitni optimallashtirish shaxslarning ijtimoiylashuvi va faoliyat samaradorligini oshirishga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Andreeva G.M. *Ijtimoiy psixologiya*. — Moskva, 2019.
2. Nemov R.S. *Psixologiya asoslari*. — Moskva, 2018.

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN
SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”**

Volume 02. Issue 09. December 2025

3. Myers D. *Social Psychology*. — New York, 2020.
4. Leontev A.N. *Faoliyat, ong, shaxs*. — Moskva, 2017.
5. Karimova V.M. *Ijtimoiy psixologiya asoslari*. — Toshkent, 2021.
6. Petrovsky A.V. *Shaxs va jamoa*. — Moskva, 2016.
7. G‘oziyev E. *Umumiy psixologiya*. — Toshkent, 2020.

**Research Science and
Innovation House**